

αριθμ.πρωτ. 344797/27242/2025/09/05/2025
Ειδ. Επιστήμονας: Κατερίνα Μαρκετάκη 213 1306 741
e-mail: kp@synigoros.gr

Προς
Υπουργείο Υγείας
Γενική Διεύθυνση Υπηρεσιών Υγείας

ΥΠΕ
Γραφείο Διοικητή

Αγαπητές-οι κυρίες-οι,

Με την παρούσα επιστολή επανερχόμαστε στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της Αρχής κατά το άρ. 103 § 9 του Συντάγματος, το ν.3094/2003 (Συνήγορος του Πολίτη και άλλες διατάξεις) και το άρθρο 18 του ν.3292/2004 (Συνήγορος Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης), στο ζήτημα της εφαρμογής από τη Διοίκηση του Γ.Ν. δικαστικών αποφάσεων που επιδικάζουν αποζημίωση λόγω αστικής ευθύνης Δημοσίου σε συγγενείς θανάτου ασθενούς (Φ.Υ.344797).

Υπενθυμίζουμε ότι ο Συνήγορος του Πολίτη από τον Ιανουάριο του 2024 που απέστειλε το πρώτο για την υπόθεση έγγραφο έχει επισημάνει για τη μη εφαρμογή της με αριθμό απόφασης του **Διοικητικού Εφετείου μετ' αναίρεσης** ότι:

- Η υποχρέωση του Δημοσίου να αποζημιώνει τους ιδιώτες για παράνομες πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων του, πηγάζει από την αρχή του Κράτους Δικαίου

- Η ολοκληρωμένη και ορθή δικαστική προστασία προϋποθέτει ότι η απονομή της δικαιοσύνης είναι έγκαιρη, σημείο που αφορά τόσο την έκδοση της τελικής δικαστικής απόφασης όσο και την άμεση εφαρμογή αυτής από τη διοίκηση και

- ότι η νομολογία για αστική ευθύνη νοσοκομείου έχει και παιδαγωγικό ρόλο για τη θωράκιση της λειτουργίας του για να αποφευχθεί παρόμοιο περιστατικό.

Το αρμόδιο Τμήμα της Γενικής Διεύθυνση Υπηρεσιών Υγείας του Υπουργείου Υγείας διαβίβασε το έγγραφο της Αρχής στους αρμόδιους χωρίς καμία περαιτέρω ενέργεια ή παρακολούθηση του θέματος παρόλο που η τελική διευθέτησή του ήταν γνωστό ότι θα υλοποιηθεί από τη Διεύθυνση Οικονομικών του Υπουργείου Υγείας

ΗΥΠΕ απέστειλε τον Ιούνιο του 2024 απαντητικό έγγραφο που μας πληροφορούσε για την απόφαση της Διοίκησης του εμπλεκόμενου νοσοκομείου να μην εφαρμόσει την με αριθμό..... απόφαση του Διοικητικού Εφετείου..., με την οποία απερρίφθη μετ' αναίρεση η έφεση του νοσοκομείου κατά της ... απόφασης του Διοικητικού Πρωτοδικείου..... και αντί αυτού να ασκήσει αναίρεση για την οποία ορίσθηκε δικάσιμος η 15^η Απριλίου 2024. Επισημαίνεται η καταληκτική πρόταση του

εν λόγω εγγράφου «Οποιαδήποτε, άλλη παρέμβαση της Υπηρεσίας μας, κρίνεται μη νόμιμα εκτελεστή, διότι το Γ.Ν....., είναι Ν.Π.Δ.Δ., με διοικητική αυτοτέλεια».

Επισημαίνεται ωστόσο ότι για την καταβολή του ποσού της αποζημίωσης και των τόκων που γεννούνται από τις επιλογές της Διοίκησης, το χρηματικό ποσό ξεπερνά τη διοικητική αυτοτέλεια του νοσοκομείου, αναζητείται από την Κεντρική Διοίκηση, επιβαρύνει περαιτέρω τον προϋπολογισμό και κατά συνέπεια αποτελεί στοιχείο της επιμελούς δημοσιονομικής διαχείρισης που συνδέεται με την αποδοτικότητα της διοίκησης του νοσοκομείου στοιχείο που υπόκειται στον έλεγχο τηςΥΠΕ (άρθρο 35 Ν.4633/2019).

Από τη διερεύνηση του πραγματικού της υπόθεσης την ανταλλαγή αλληλογραφίας και αφού εξετάστηκαν τα σχετικά της υπόθεσης έγγραφα θα θέλαμε να παρατηρήσουμε:

Α. Για την απόφαση και τη διαδικασία λήψης της απόφασης της Διοίκησης του Γ.Ν. για μη εφαρμογή της με αριθμό ... απόφασης του Διοικητικού Εφετείου..... μετ'αναίρεσης και αντί αυτού άσκησης αναίρεσης, τα εξής:

1.Όσον αφορά την επίκληση της εγκυκλίου υπ'αριθμ.πρωτ. 2/54630/0022/2-10-2006 του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, ως αιτιολογία για υποχρέωση της διοίκησης να εξαντλήσει τα ένδικα μέσα σε απόφαση αποζημίωσης κατά τα άρθρα 105-106 ΕισΝΑΚ σε συνδυασμό με το άρθρο 932εδ.γ' ΑΚ μετά από θάνατο ασθενούς

- Η εν λόγω εγκύκλιος έχει θέμα: «**Άσκηση ενδίκων μέσων σε υποθέσεις που αφορούν μισθολογικά θέματα**».
- Προκειμένου να εξασφαλισθεί ότι δεν θα χρησιμοποιηθεί αυτή σε περιπτώσεις εκτός μισθολογικών θεμάτων στην παράγραφο 1 τονίζει τις σχετικές διατάξεις για την επιβεβλημένη συμμόρφωση της Διοίκησης προς τις δικαστικές αποφάσεις
- Στη δε παράγραφο 2 αιτιολογεί γιατί προτείνει, ως εγκύκλιος, την εξάντληση των ενδίκων μέσων στις **δίκες μισθολογικού περιεχομένου** και ο λόγος είναι να αποφευχθεί ο αιφνιδιασμός του κρατικού προϋπολογισμού με πληρωμή μη προγραμματισμένων δαπανών.

Σύμφωνα με τα παραπάνω η εν λόγω εγκύκλιος στοχεύει στην προστασία του δημοσίου συμφέροντος στις δίκες μισθολογικού περιεχομένου και είναι παντελώς άσχετη με τις δίκες αστικής ευθύνης δημοσίου νοσοκομείου μετά από θάνατο ασθενούς.

2.Η εισήγηση με αριθμ.πρωτ. του Οικονομικού Τμήματος προς το Διοικητικό Συμβούλιο του Νοσοκομείου στην επίμαχη συνεδρίαση όπου αποφασίσθηκε η άσκηση αναίρεσης στην με αριθμό... απόφασης του Διοικητικού Εφετείου..... μετ'αναίρεσης αναφέρει

- *Η άποψη της Νοσηλευτικής μας Μονάδας είναι η εξής: κατάθεση νέας αίτησης αναίρεσης στο Συμβούλιο της Επικρατείας πιθανότατα δεν θα ευδοκιμήσει διότι η αριθμ... απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας έκρινε την υπόθεση επί της ουσίας και διαπίστωσε τη μη ορθή κρίση του Διοικητικού Εφετείου... όταν με την αριθμ..... Απόφαση του έκανε δεκτή την έφεσή μας.*
Επομένως θεωρούμε ότι σε αυτήν την περίπτωση η Νοσηλευτική μας Μονάδα θα επιβαρυνθεί με επιπλέον τόκους και δικαστικά έξοδα

Κατά συνέπεια η εισήγηση της υπηρεσίας προς το ΔΣ του νοσοκομείου για την υπό εξέταση άσκηση αναίρεσης ήταν αρνητική.

Θα περίμενε κανείς η τελική αντίθετη προς τη γραπτή υπηρεσιακή εισήγηση απόφαση του ΔΣ να στηρίζεται σε ειδική αιτιολογία που σε αυτή την περίπτωση θα ήταν η αντίστοιχη γραπτή εισήγηση από δικηγόρο με επιχειρήματα δημοσίου συμφέροντος από την άσκηση της αναίρεσης.

Αντί αυτού η αναφορά της διοίκησης για αιτιολογία της απόφασης είναι αποσπασμάτα από την επιχειρηματολογία της αναίρεσης που ασκήθηκε κατ' εφαρμογή της απόφασης, δηλαδή πάλι κάτι άσχετο με το ζητούμενο που είναι η αιτιολογία της απόφασης του ΔΣ. Άλλωστε είναι βέβαιο ότι εφόσον κατέβαλε το νοσοκομείο ποσό για δικηγορική αμοιβή για άσκηση αναίρεσης θα υπήρξε αντίστοιχο δικόγραφο και επιχείρημα σε αυτό.

Στο σημείο αυτό επισημαίνεται ότι μέχρι το 2012 προαπαιτούμενο για την άσκηση αίτησης αναίρεσης από το Δημόσιο ή και τα Ν.Π.Δ.Δ. ήταν η θετική γνώμη του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (ΝΣΚ) με σκοπό να περιοριστούν οι προδήλως απαράδεκτες ή αβάσιμες αιτήσεις αναίρεσης που ασκούσε σχεδόν αυτόματα σε κάθε υπόθεση το διάδικο Δημόσιο (άρθρο 3 ν.3900/2010). Ωστόσο το άρθρο 326 παράγρ. 1 του ν.4072/2012 κατάργησε αυτή τη διαδικασία κυρίως λόγω επιβάρυνσης του ΝΣΚ με την ταυτόχρονη δραματική μείωση του προσωπικού του, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική έκθεση της εν λόγω διάταξης.

Διαφαίνεται από την προαναφερόμενη εξέλιξη του θεσμικού πλαισίου της άσκησης αίτησης αναίρεσης εκ μέρους του Δημοσίου, ότι επειδή αυτή αφορά από τη μια τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση και από την άλλη βασικές αρχές του κράτους δικαίου, απαιτεί στάθμιση του πραγματικού και των δεδομένων που μόνο δικηγόρος θα μπορούσε να εισηγηθεί πολύ περισσότερο όταν η υπηρεσιακή εισήγηση είναι αρνητική.¹

3. Όσον αφορά τη διακριτική ευχέρεια της Διοικήσεως προς λήψη αποφάσεων που αναφέρει το υπ' αριθμ.πρωτ:.... έγγραφο του Γ.Ν.....

- είναι γνωστό ότι η διακριτική ευχέρεια υφίσταται όταν οι κανόνες που διέπουν τη ρύθμιση κάποιου ζητήματος αφήνουν ελευθερία δράσεως στη Διοίκηση, χωρίς ωστόσο η διακριτική ευχέρεια να οδηγεί στην αυθαίρετη εξουσία διότι δεν συνεπάγεται νομική αποδέσμευση της διοικητικής δράσης. Δηλαδή και κατά τη διακριτική ευχέρεια υφίσταται υποχρέωση τήρησης της νομιμότητας και υποχρέωση της Διοίκησης να αιτιολογεί τις αποφάσεις της.²
- Επισημαίνεται ότι τα άκρα όρια εντός των οποίων πρέπει να ασκείται η διακριτική ευχέρεια καθορίζονται από ορισμένες γενικές αρχές συνταγματικής περιωπής, όπως η αρχή της ισότητας, της αναλογικότητας-υπό την έννοια ότι η διοικητική πράξη που επιλέγεται (άσκηση αναίρεσης) πρέπει να είναι πρόσφορη, αναγκαία και ανάλογη προς το εξυπηρετούμενο δημόσιο συμφέρον- της χρηστή διοίκησης³ και της προστατευόμενης εμπιστοσύνης⁴.

¹ Λαζαράτος Π. *Διοικητικό Δικονομικό Δίκαιο*, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2018 σ.990, όπου αναφέρει για την καταργηθείσα με το άρθρο 326 παράγρ.1 του ν.4072/2012 διάταξη του άρθρου 3 του ν.3900/2010 ότι θεωρεί πως δεν αποκλείεται να αναβιώσει η διάταξη αυτή. Βλ. Βλαχόπουλος Σ. *Η κατάχρηση δικαιώματος στη νομολογία των διοικητικών δικαστηρίων*, Εισήγηση στο επιμορφωτικό πρόγραμμα της ΕΣΔΙ (Οκτώβριος 2020) με θέμα «Αόριστες νομικές έννοιες στο δημόσιο δίκαιο» σελ.20

² Πρεβεδούρου Ε. *Γενικό Διοικητικό Δίκαιο, Δέσμια αρμοδιότητα και διακριτική ευχέρεια* 23/3/2020 σελ. 6επ.

³ Η αρχή της χρηστής διοίκησης υποχρεώνει τα διοικητικά όργανα να ασκούν τις αρμοδιότητές τους με βάση το περί δικαίου αίσθημα τους, με αναλογικότητα και επιείκεια και στο πλαίσιο της νομιμότητας της δημόσιας διοίκησης.

⁴ Η αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του διοικούμενου επιβάλλει στη δημόσια διοίκηση να μην εκμεταλλεύεται τον διοικούμενο ή ακόμη περισσότερο να μην δημιουργεί καταστάσεις πλάνης, απάτης ή απειλής του.

- Σχετιζόμενη με την αρχή της χρηστής διοίκησης θεωρείται και η αρχή της Χρηστής Δημοσιονομικής Διαχείρισης, η οποία ως προς την εννοιολογική της προσέγγιση άλλοτε δύναται να θεωρηθεί ως η «υγιής διαχείριση» και άλλοτε ως η σχετιζόμενη με τη σκοπιμότητα της δαπάνης, κατά την ενάσκηση της σχετικής διακριτικής ευχέρειας επιλογών από την διοίκηση. Η εφαρμογή της Χρηστή Δημοσιονομικής Διαχείρισης συνεπικουρείται από τις αρχές της υπευθυνότητας και της λογοδοσίας, της διαφάνειας και της ειλικρίνειας, ως αναγκαίες αρχές για την εμπόδιση της αυθαιρεσίας της διοικητικής δράσης.⁵

Από τα ανωτέρω συνεπάγεται ότι η απόφαση κατά τη διακριτική ευχέρεια της Διοίκησης του νοσοκομείου, να ασκήσει το ένδικο μέσο της αναίρεσης με δεδομένα την αντίθετη διάταξη νόμου⁶, την αρνητική εισήγηση της υπηρεσίας, τη μη γραπτή εισήγηση από δικηγόρο για να αναπυχθεί και καταγραφεί νόμιμη βάση αυτής, συνιστά πράξη, χωρίς νόμιμη αιτιολογία και μάλιστα πράξη δημοσιονομικού κινδύνου, διότι συνεπάγεται διάθεση δημόσιου χρήματος χωρίς εγγυήσεις για την επίτευξη του καλύτερου αποτελέσματος (σπάταλη διαχείριση)⁷.

Επιπλέον δημιουργεί προβληματισμό στην Αρχή το γεγονός η **Διοίκηση του νοσοκομείου, ως κοινωνική διοίκηση, δεν λαμβάνει υπόψη της σε κανένα στάδιο της υπόθεσης τα δικαιώματα των ασθενών**. Ειδικότερα σημειώνεται ότι η Ευρωπαϊκή Χάρτα Δικαιωμάτων Ασθενών αναφέρει ως 14^ο Δικαίωμα Το Δικαίωμα Αποζημίωσης.⁸

14 Δικαίωμα Αποζημίωσης: «Κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα να λάβει επαρκή αποζημίωση εντός εύλογου χρονικού διαστήματος σε περίπτωση που έχει υποστεί φυσική, ηθική ή ψυχολογική βλάβη ως απόρροια κάποιας θεραπευτικής θεραπείας που έλαβε στα πλαίσια παροχής υπηρεσιών υγείας».

Επίσης η συνεχής αναιτιολόγητη αμφισβήτηση της με αριθμόαπόφασης του Διοικητικού Εφετείου μετ'αναίρεσης συνεπάγεται άρνηση και του παιδαγωγικού ρόλου της ώστε να θωρακισθεί η λειτουργία του νοσοκομείου για να αποφευχθεί τυχόν παρόμοιο περιστατικό.

Β. Για τις ενέργειες της Διοίκησης του Γ.Ν. για εφαρμογή της δικαστικής απόφασης μετά την απόφαση υπ'αριθμ..... ΣτΕ με την οποία απορρίφθηκε η αναίρεση του νοσοκομείου και επιβλήθηκε σε αυτό και η δικαστική δαπάνη ύψους 460 ευρώ τα εξής:

Η με αριθμό.... απόφαση του Διοικητικού Εφετείου..... μετ'αναίρεσης κοινοποιήθηκε στο νοσοκομείο **στις 24.10.2023.**

⁵ ΕΣΟΕΛ Εθνικό Συντονιστικό Όργανο Ελέγχου και Λογοδοσίας, *Οδηγός Καταλογιστικής Διαδικασίας*, Ιούλιος 2022 σελ.2επ.

⁶ Άρθρο 95 παράγρ.5 Σ, άρθρ.1 ν.3068/2022

⁷ Βλ. παραπομπή 5 ΕΣΟΕΛ σελ.11-12

⁸ Η Χάρτα διακηρύσσει δεκατέσσερα(14) θεμελιώδη δικαιώματα, τα οποία προτάθηκαν το 2002 από το Δίκτυο Ενεργών Πολιτών (*Active Citizenship Network- ACN*) μαζί με άλλες 12 Ευρωπαϊκές Οργανώσεις, με στόχο την εγγύηση υψηλού επιπέδου προστασίας της ανθρώπινης υγείας για όλους τους πολίτες, όπως ορίζεται στο άρθρ. 35 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2000/C 364/01).

Η απόφαση του υπ'αριθμ..... του ΣΤΕ με την οποία απορρίφθηκε η αναίρεση εκδόθηκε **στις 9/12/2024** και κατά συνέπεια το νοσοκομείο οφείλει να εφαρμόσει την επίμαχη απόφαση **με αριθμό... του Διοικητικού Εφετείου..... μετ'αναίρεσης** .

Στο σημείο αυτό επαναλαμβάνεται ότι:

- η υπηρεσία του νοσοκομείου έχει επισημάνει στη Διοίκηση σύμφωνα με τα διδάγματα της λογικής και της κοινής πείρας τις ελάχιστες πιθανότητες ευδοκίμησης της αναίρεσης του νοσοκομείου και ότι
- ο Συνήγορος του Πολίτη στις 26/01/2025 απέστειλε το πρώτο σχετικό έγγραφο της υπόθεσης και τόνισε την αναγκαιότητα εφαρμογής της απόφασης **με αριθμό..... του Διοικητικού Εφετείου μετ'αναίρεσης**.

Κατά συνέπεια η Διοίκηση γνώριζε τις ενστάσεις για την επιλογή της άσκησης αναίρεσης και το κόστος που τυχόν θα προκύψει και θα περίμενε κανείς να υπάρχει στενή παρακολούθηση της εξέλιξης της υπόθεσης ώστε αμελλητί με την έκδοση της απόφασης του ΣΤΕ να αποσταλεί το σχετικό αίτημα στην Δ/ση Οικονομικών υπηρεσιών του Υπουργείου Υγείας και μετά να παρακολουθεί καθημερινά για την όσο το δυνατόν άμεση υλοποίηση της απόφασης προκειμένου από τη μια να διασφαλισθεί το δημόσιο χρήμα αλλά και από την άλλη να ανταποκριθεί στις αρχές του κράτους δικαίου και στον εγγυητικό ρόλο της για προστασία του δημόσιου αγαθού της υγείας ακόμα κα της ζωής των πολιτών.

Είναι αξιοπαρατήρητο το γεγονός ότι μέχρι και σήμερα το νοσοκομείο δεν αντιλαμβάνεται την ευθύνη και υποχρέωσή του για άμεση εφαρμογή της δικαστικής απόφασης καθώς στο υπ'αριθμ.πρωτ..... έγγραφό του αναφέρεται σε «δήθεν» καθυστέρηση και δηλώνει ότι το νοσοκομείο απέστειλε το αίτημα για να λάβει ειδική επιχορήγηση προς εξόφληση του ποσού που επιδικάζει η δικαστική απόφαση με την υπ'αριθμ.πρωτ...../26-2-2025 πράξη του, δηλαδή σε χρονικό διάστημα πέραν των δύο μηνών, από την έκδοση της απόφασης, αποδεχόμενο το γεγονός ότι κάθε ημέρα καθυστέρησης συνεπάγεται επαύξηση της αποζημίωσης με τόκους υπερημερίας⁹.

Θέτουμε υπόψη σας τα παραπάνω και παρακαλούμε:

A) για τις ενέργειές σας προκειμένου να καταβληθεί άμεσα η αποζημίωση και οι τόκοι προς εφαρμογή της απόφασης υπ'αριθμ..... του ΣΤΕ με την οποία απορρίφθηκε η αναίρεση και κατά συνέπεια το νοσοκομείο οφείλει να εφαρμόσει την απόφαση με αριθμό ... του Διοικητικού Εφετείου μετ'αναίρεσης

B) να επανεξετάσετε τη διαδικασία που ακολούθησε το νοσοκομείο κατά την απόφαση για άσκηση αναίρεσης και να μας ενημερώσετε για τυχόν ενέργειές σας προς αποκατάσταση νομιμότητας και να

Γ) εξετάσετε το ενδεχόμενο να εκδώσετε τυχόν οδηγίες για την εφαρμογή από τις ΥΠΕ και τα δημόσια νοσοκομεία των δικαστικών αποφάσεων αστικής ευθύνης δημοσίου, ώστε να αποφευχθεί η εφαρμογή μη κατάλληλων εγκυκλίων, να αιτιολογούνται οι αποφάσεις για άσκηση ενδίκων μέσων με στόχο την αποφυγή

⁹ Το ποσό αποζημίωσης είναι 281.314,00 ευρώ+265.019,030 ευρώ τόκους υπερημερίας=546.333,30 ευρώ. Το κόστος της άσκησης της αίτησης αναίρεσης της απόφασης με αριθμό. του Διοικητικού Εφετείου.... μετ'αναίρεσης του νοσοκομείου είναι 8.000 ευρώ (πλέον ΦΠΑ) και οι τόκοι υπερημερίας από την επίδοση της απόφασης χρονικό διάστημα από 24.10.2023 έως και 6-3-2025 είναι 23.819,50 ευρώ.

αναιτιολόγητης δημοσιονομικής επιβάρυνσης, το σεβασμό των δικαιωμάτων των ασθενών και τελικά την τήρηση των αρχών του Κράτους Δικαίου.

Ευχαριστούμε εκ των προτέρων για τη συνεργασία και την ανταπόκρισή σας.

Με εκτίμηση

Βέρα Θεοφυλάκτου
Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη

Κοινοποίηση:

1. Υπουργείο Οικονομικών
Γενική Διεύθυνση Δημοσιονομικών Ελέγχων
2. Αναφερόμενος